

Savivaldybių žinios

Nr. 19 (652)

2013 m. birželio 20 d.
Kaina 2,25 Lt
Išeina ketvirtadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Marijampolė kvietė atvykti, pamilti ir pasilikti

Kuo sūduvius ir svečius viliojo „Miesto dienų 2013“ šventė

4 p.

Iškilmingo Marijampolės savivaldybės tarybos posėdžio, skirto „Miesto dienų 2013“ šventei, metu Marijampolės savivaldybės meras Vidmantas Brazys Šv. Jurgio Marijampolės globėjo medalį įteikė ir savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento direktorei Anei Onai Melnykienei – už svarų indėlį į savivaldybės švietimo raidą (nuotr. kairėje).

Romo Gurklio nuotr.

„Ignalinos energizijos“ startas paženklintas Premjero vizitu

Ignalinos rajono savivaldybė pirmoji Lietuvoje ėmėsi daugiabučių atnaujinimo pagal naująjį modelį _____ 6 p.

Iš savivaldybių gyvenimo

Anyškščiai praturtėjo angelais, Šilalės rajono savivaldybė susirūpino priklausomybininkais nuo alkoholio, Tytuvėnuose prasidėjo X tarptautinis vasaros festivalis _____ 11–13 p.

Sotesnė senatvė susieta su rizika

Su kaupiamųjų pensijų perspektyvomis supažindina socialinių problemų analitikas dr. Antanas Petrauskas _____ 14 p.

Apie savivaldybių skolas

LSA argumentai apie priežastis, verčiančias savivaldybes skolintis _____ 15 p.

MARIJAMPOLĖ KVIETĖ ATVYKTI, Aurelija BANIULAITIENĖ PAMILTI IR PASILIKTI

*Į šventę Marijampolėje
atvyko gausus būrys
medžiotojų iš Lenkijos ir
Lietuvos.*

Savaitgalį Marijampolėje nuvilnijo „Miesto dienų 2013“ šventė, sutraukusi žmones iš Sūduvos regiono, visos Lietuvos ir užsienio šalių. Į miestą šia proga atvyko trys Marijampolės garbės piliečiai iš Norvegijos ir Vokietijos, dar dešimt oficialių delegacijų iš įvairių susigiminiavusių užsienio savivaldybių. Patį gausiausią būrį – beveik tris tūkstančius – šokėjų į Sūduvos sostinę sutraukė respublikinė šokių šventė, sekmadienio vakarą vainikavusi šių metų didįjį miesto renginį.

Šventė prasidėjo šeštadienio rytą J. Basanavičiaus aikštėje sūduvietišku „kermošiumi“, į kurį sugužėjo pusketvirto šimto amatininkų, tautodailininkų, kulinarijos paveldo meistrų. „Cukraus gaspadoriaus“ akcijai su įmone „Arvi cukrus“ šiemet susivienijo Marijampolės trečiojo amžiaus universiteto senjorai, kvietė įsigyti jų rankomis siūtą maišelį marijampolietiško cukraus ir už tai paaukoti jų neformaliajam ugdymui. Poezijos parke vartus pirmą kartą atvėrė „Sveikatingumo oazė“. Čia apsilankiusieji galėjo pasitikrinti sveikatą, išgirsti apie sveiką gyvenseną, sužinoti daug naudingų patarimų, paragauti vegetariškų valgių ar įsigyti ekologiškų prekių. Patarimus dalijo žinomi šalies žolininkai Adelė Karaliūnaitė, Jadvyga Balvočiūtė, Marius Lasinskas, natūropatas Anatolijus Malovičko, Liudvikas Šalčius, liaudiškos medicinos propaguotoja Dalė Petraitienė, baltiškosios pirties specialistas Kęstutis Gurevičius ir daugelis

kitų sveikos gyvensenos entuziastų.

Didžiojoje miesto scenoje buvo prisiminta, kaip prieš 125 metus Sūduvoje buvo subrandinta „Varpo“ išleidimo idėja, o prieš ketvirtį amžiaus susibūrė pirmoji mieste Sąjūdžio iniciatyvinė grupė.

Rekonstruotą Marijampolės senamiestį aplankė paryžietiška „Monmartro“ dvasia. „Menų arkoje“ gyvai muzikavo Marijampolės muzikos mokyklos ugdytiniai, mizanscenas rodė Marijampolės dramos teatro jaunieji mimai, vietos dailininkai su kolegomis iš kitų miestų siūlė savo kūrinis, piešė šaržus, tatuiruotes, siūlė praeiviams kartu kurti didžiulį miesto paveikslą. Išsiskirsčius menininkams šias erdves užėmė Lounge stiliaus muzikos scena jaunimui – penki didžėjai siūlė ramią poilsio muziką. Vakare koncertavo violončelių trio „Melo M“ iš Latvijos, Mantas Jankavičius su grupe, House nakties muzikos koncerte pasirodė netikėtai išpopuliarėjusi grupė „Electronic I“.

Sekmadienio vidudienį miestą džiugino pirmą kartą surengtas linksmasis šeimų paradas. Paskui aikštėje visą pusdienį skambėjo vaikų ir jaunimo dainos festivalyje „Dainuok ir šok su „Kotita“.

Pastaraisiais metais miesto kultūrinį gyvenimą įdomiais projektais praskaidrina „Arvi“ įmonių grupė. Šių Miesto dienų šventę „Arvi“ praturtino dviem renginiais. Išvakarėse, Gedulo ir vilties dieną, miesto gyventojus ir svečius pakvietė į senojo cukraus fabriko arkinį sandėlį, paverstą puikia erdvia koncertų sale, pasiklausyti V. A. Mocarto „Requiem“. Tai buvo XVIII Pažaislio muzikos festivalio sudėtinė dalis muzikai pritaikytoje kultūrinėje senosios Marijampolės erdvėje. Šeštadienį kviestinė marijampoliečių publika galėjo pamatyti režisieriaus Vytauto Balsio naujai sukurtą spektaklį „Smetona“ pagal Gedimino Jankaus pjesę „Kybartų aktai“. Spektaklio, kurio sukūrimą rėmė „Arvi“, premjera suvaidinta taip pat netikėtoje vietoje – „Arvi cukrus“ klube.

„MIESTO DIENŲ 2013“ PROGA – SAVIVALDYBĖS APDOVANOJIMAI

Iškilmingo Marijampolės savivaldybės tarybos posėdžio, skirto „Miesto dienų 2013“ šventei, metu įvykusioje apdovanojimų ceremonijoje birželio 15 d. įteikta dešimt savivaldybės apdovanojimų – vienas Šv. Jurgio Marijampolės globėjo ordinas ir devyni Šv. Jurgio medaliai.

Marijampolės merui V. Braziui po oficialaus šventės atidarymo buvo įteikti futbolo austruolių marškinėliai „Aš tikrai myliu futbolą“. Europos futbolo U-19 čempionatų taurės laimėtojas paašškės finalo rungtynėse rugpjūčio 1-ąją Marijampolėje.

Marijampolės savivaldybės meras Vidmantas Brazys potvarkiu dėl apdovanojimo Šv. Jurgio Marijampolės globėjo ordinu už nuopelnus Marijampolei ir Sūduvai apdovanojo Vytautą Petruškevičių – žmogų, keliolika metų kalėjusių lageriuose už tautinę pagrindinę veiklą, daug nusipelnusių Marijampolės sodininkams.

Iškilmingo Marijampolės savivaldybės tarybos posėdžio metu įteikta dešimt savivaldybės apdovanojimų.

Šv. Jurgio Marijampolės globėjo medaliai įteikti: Mokymo centro direktorei Onai Čirvinskienei – už svarų indėlį plėtojant smulkųjį verslą ir prasmingą visuomeninę veiklą; Marijampolės apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos pamainos vadui Audriui Kavaliauskui – už nuopelnus Marijampolės gyventojų saugai; Marijampolės Petro Kriaučiuo viešosios bibliotekos direktorei Daivai Kirtiklienei – už indėlį puoselėjant kultūros židinį – biblioteką; Beniui Lukšiui – už nuopelnus Lietuvos Nepriklausomybei; Marijampolės savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento direktorei Anei Onai Melnykienei – už svarų indėlį į savivaldybės švietimo raidą; Marijampolės kraštotyros muziejaus direktoriui Antanui Pileckui – už nuopelnus populiarinant Marijampolės krašto kultūrą ir paveldą; choreografei, Marijampolės kultūros centro mažojo šokio teatro „Vilga“ vadovei Virginijai Sagulinai – už tautinės choreografijos puoselėjimą; Marijampolės kultūros centro etninės kultūros vyr. specialistei Onai Birutei Surdokienei – už etnokultūros puoselėjimą ir Marijampolės menininkų kūrybos populiarinimą; Marijampolės sporto mokyklos direktoriui Pijui Urbonui – už svarų indėlį plėtojant moksleivių ir jaunimo sportą.

Poezijos parke vartus pirmą kartą atvėrė „Sveikatingumo oazė“.

Savivaldybės apdovanojimai paskirti vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu, Marijampolės savivaldybės apdovanojimų nuostatais ir atsižvelgiant į 2013 m. birželio 10 d. Marijampolės savivaldybės apdovanojimų komisijos sprendimą bei įvairių įstaigų ir organizacijų teikimus.

Susigiminiavusio su Marijampole Černiachovsko miesto (Rusija) vadovai Marijampolės vadovams įteiks rašiklių komplektą geriems ir naudingiems nutarimams pasirašyti.

Rekonstruotą Marijampolės senamiestį aplankė paryžietiška „Monmartro“ dvasia.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Marijampolė – septintas miestas pagal gyventojų skaičių Lietuvoje. Išankstiniais duomenimis, 2013 m. pradžioje Marijampolės mieste gyveno 39,5 tūkst. asmenų, iš jų 21,1 tūkst. (53 proc.) – moterų. Nuo 2003 m. Marijampolės mieste gyventojų sumažėjo 19 proc.

2012 m. Marijampolės mieste veikė 39 mėgėjų meno kolektyvai, du kultūros centrai ir du muziejai.

Marijampolės apskrityje klesti prekyba turgavietėse.

Apskritis Lietuvoje pirmąją pagal individualių lengvųjų automobilių skaičių – čia tūkstančiui gyventojų tenka 564 automobiliai (šalyje – 492).

Marijampolė – žemės ūkio kraštas. 2012 m. Marijampolės apskrities ūkiai galėjo pasigirti užauginę 342 tūkst. tonų cukrinių runkelių, daugiau buvo užauginta tik Kauno apskrityje (460 tūkst. tonų).

Daugiausia 2012 m. Marijampolės apskritis eksportavo pieno ir pieno produktų, baldų, trąšų, gaminių iš javų ir miltų, medienos ir medienos dirbinių, cukraus ir konditerijos gaminių iš cukraus. Daugiausia lietuviškų prekių iš Marijampolės apskrities eksportuota į Vokietiją – 20,3 proc., Lenkiją – 15,3, Latviją – 7,8, Rusiją – 5,6 ir Prancūziją – 4,6 proc.

„IGNALINOS ENERVIZIJOS“ STARTAS

Lina KOVALEVSKIENĖ

PAŽENKLINTAS PREMJERO VIZITU

Ignalinos rajono savivaldybė pirmoji Lietuvoje ėmėsi daugiabučių atnaujinimo pagal naująjį modelį. Birželio 14 d. pradėti programos „Ignalinos energizacija“ statybos darbai. Tai, kad įvykiai Ignalinoje svarbūs ir šalies mastu, liudijo aukštų valstybės pareigūnų vizitas (*nuotr.*). Renginyje dalyvavo Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, Aplinkos ministerijos viceministrė Daiva Matonienė, VšĮ Būsto energetikos taupymo agentūros direktorius Valius Serbenta, kiti svečiai. Prie pradedamo atnaujinti Ligoninės g. 9 namo buvo surengta teatralizuota ceremonija. Reikšmingų darbų pradžia džiaugėsi rajono meras Bronis Ropė, savivaldybės administracijos direktorius Rimantas Mačys, direktoriaus pavaduotojas Vidas Kreivėnas, kiti savivaldybės atstovai, taip pat gyventojai ir statybininkai. Renginį pagyvino smagius vaizdelius apie atnaujinimo naudą suvaidinę Ignalinos mėgėjų teatro „Salos“ aktoriai.

Rengiant Ignalinos energizacijos programą Ignalinos rajono savivaldybės iniciatyva buvo atrinkti 53 daugiausia energijos suvartojantys daugiabučiai pastatai, kuriems yra parengti energinio naudingumo sertifikatai ir investicijų planai. Šiuo metu jau nupirkti 33 daugiabučių namų statybos darbai. Tai pirmasis šalyje kvartalinis atnaujinimas, kai paskolą statybos darbams ima ne gyventojai, o namus administruojanti įmonė. Namų gyventojams nereikia asmeniškai prisiimti finansinių išpareigojimų, užtenka susirinkimo metu pritarti ir protokole užfiksuoti išpareigojimą mokėti kredito įmokas ir palūkanas už daugiabučio namo modernizavimo darbus.

Premjeras A. Butkevičius sveikino ignaliniečius ir dėkojo merui B. Ropėi už ryžtą, puikiai organizuotą darbą ir įveiktas kliūtis.

Rajono meras B. Ropė apžvelgė svarbiausius dar-

bus, leidusius per keliolika metų visiškai atnaujinti šilumos ūkį rajone. Įgyvendinus šilumą tiekiančios įmonės modernizavimo, trasų pakeitimo ir kitus projektus, ignaliniečiai gali džiaugtis mažiausiomis šalyje šildymo kainomis, o energijos nuostoliai, patiriami šilumai keliaujant iki vartotojo, yra tik 9 proc. Savivaldybė turi nemažą daugiabučių atnaujinimo patirtį – pagal Probleminių teritorijų programą jau atnaujinta 15 namų Ignalinos mieste ir vienas Didžiasalyje. Ignalinos perspektyvos, kurias mato rajono vadovas – iš biomasės gaminti dujas ir elektrą. Tokiu būdu Ignalina taptų visiškai energetiškai nepriklausoma.

Renginio svečiai buvo paprašyti atlikti vieną atnaujinimo pradžios darbą – prie namo sienos pritvirtinti šiltinimo plokštę. Po šios ceremonijos Ignalinos svečiai dar lankėsi Lietuvos žiemos sporto centre, Palūšėje ir domėjosi ten įgyvendinamais infrastruktūros gerinimo projektais, aptarė problemas.

„RAIL BALTICA“ PROJEKTO DELEGACIJOS KELIONĖ

Birželio 15 d. iš Berlyno per Varšuvą į Kauną atvyko oficiali europinio projekto „Rail Baltica“ delegacija. Šįkart kelionė iki Kauno užtruko net 13 val. Po dvejų metų, kai europinė vėžė bus nutiesta iki Kauno, kelionė traukiniu truks ne ilgiau kaip automobiliu. Lietuva yra toliausiai pažengusi, palyginti su Lenkija, Latvija ir Estija, kurios taip pat dalyvauja įgyvendinant šį projektą. Techniniai projektai nuo Lenkijos sienos iki Kauno jau parengti. Kai kur jau pradėti rekonstrukcijos darbai. Praėjusią savaitę bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“ pasirašė tris daugiau kaip 0,5 mlrd. Lt vertės sutartis dėl europinės vėžės tiesimo darbų tarp Šeštokų, Marijampolės ir Kazlų Rūdos. Sutartyje numatyta, kad bendrovė „Panevėžio keliai“ per pusantrų metų iki europinių standartų pertvarkys 24 km geležinkelio ruožą tarp Marijampolės ir Kazlų Rūdos, o „Kauno tiltų“ ir „Mitnijos“ konsorciumas – 33 km ruožą tarp Marijampolės ir Šeštokų.

„Europinė vėžė 2015 metais pasieks Kauno stotį“, – teigė projekto „Rail Baltica“ direkcijos vadovas Antanas Zenonas Kaminskas. Berlyne su Vokietijos, Lenkijos ir kitų „Rail Baltica“ maršruto trasoje esančių užsienio šalių miestų merais susitikęs Kauno vadovas Andrius Kupčinskas į Lietuvą grįžo kartu su kitais traukiniu vykusios delegacijos nariais. Kauno meras atkreipė dėmesį, kad netrukus prasidės Palemono intermodalinio terminalo statybos darbai. „Palemone įrengus intermodalinį terminalą Kaune turėsime milžinišką logistikos potencialą“, – teigė A. Kupčinskas. Europinių standartų geležinkelis „Rail Baltica“ pripažintas transeuropinio transporto tinklo pirmenybiniu projektu. Geležinkeliu siekiama sujungti Lenkiją, Baltijos šalis ir Suomiją ir pagerinti Vidurio ir Rytų Europos jungtį su Vokietija.

Kauno savivaldybės inf.

APIE SAVIVALDYBIŲ SKOLAS

Pastaruoju metu vis dažniau minimos savivaldybių skolos. Lietuvos bankas savivaldybių skolinimosi augimą įvardijo kaip iššūkį Lietuvos finansų sistemai. Daugelis klausia – ką tai reiškia?

Savivaldybių skolos yra trumpalaikės ir ilgalaikės. Trumpalaikes paskolas savivaldybės gali imti laikinam apyvartinių lėšų trūkumui padengti ir privalo grąžinti iki tų pačių metų pabaigos.

Ilgalaikės paskolos – savivaldybių pasiskolintos lėšos investicijų projektams finansuoti. Šios skolos ne tik apskaitomos kaip savivaldybių biudžetų deficitas, bet ir įskaičiuojamos į Lietuvos viešųjų finansų deficitą ir valstybės skolą.

Lietuvos teisės aktai gana griežtai reglamentuoja savivaldybių skolinimąsi. Kiekvienais metais Seimas, tvirtindamas savivaldybių biudžetus, nustato ir jų skolinimosi limitus. Pavyzdžiui, 2013 m. 59 savivaldybių (išskyrus Vilniaus m., kuriam yra padidinti skolinimosi limitai) įsiskolinimai kredito įstaigoms negali viršyti 75 proc. nuo vadinamųjų savarankiškų pajamų, kurios vidutiniškai sudaro kiek daugiau nei pusę visų savivaldybių biudžetų pajamų. Tai reiškia, kad 59 savivaldybių paimitos iš bankų paskolos negali viršyti maždaug 38 proc. savivaldybių visų planuojamų pajamų 2013 metams.

Absoliuti dauguma ilgalaikių paskolų imama Europos Sąjungos struktūrinės paramos investicijų projektams savivaldybėse bendrai finansuoti. Iš esmės savivaldybės, pasiskolindamos lėšas iš bankų, sumoka valstybės biudžetui pridėtinės vertės mokesčių, kurio ES nefinansuoja iš struktūrinės paramos lėšų.

Yra ir dar vienas griežtas savivaldybių skolinimąsi ribojantis limitas. 59 savivaldybės, kurių skola sudaro daugiau kaip 45 proc. patvirtintų 2013 m. savivaldybės biudžeto savarankiškų pajamų, neturi teisės skolintis investicijų projektams, kurie įgyvendinami be ES ir kitos tarptautinės (Norvegijos, Šveicarijos) finansinės paramos lėšų.

Dėl tokio griežto skolinimosi galimybių apribojimo jau 25 savivaldybės š. m. balandžio 1 d. neteko teisės skolintis savo (ne ES) lėšomis finansuojamiems investicijų projektams įgyvendinti. Todėl neturėtų stebinti padėtis, kai savivaldybė, įgyvendindama Europos Sąjungos lėšomis remiamą energijos veiksmingesnio naudojimo projektą, pakeis langus viešosios paskirties pastate, tačiau paliks apdaužytas ir nedažytas sienas. Kurioziška situacija: tokie darbai ir išlaidos nepripažįstami tinkamais finansuoti ES struktūrinės paramos lėšomis, o savivaldybės neturi teisės jų pasiskolinti.

Kokios priežastys verčia savivaldybes skolintis?

Pagrindinė priežastis – savivaldybių savarankiškų pajamų mažėjimas pastaruosius penkerius metus. 2008–2009 m. savivaldybių pajamų dalis nacionaliniame biudžete sudarė 13,04 ir 15,43 proc., o 2012–2013 m. ji sumažėjo iki 10,84 ir 11,19 proc., nors savivaldybių atliekamų funkcijų apimtis ir lėšų poreikis joms įgyvendinti išaugo.

LSA ne kartą kreipėsi į centrinę valdžią, kad gyventojų pajamų mokestis būtų teisingai pasidalytas tarp valstybės ir savivaldybių atsižvelgiant į ekonomikos augimą ar mažėjimą, tačiau pradelsti kreditiniai įsiskolinimai rodo, kad kol kas to nėra. 2013 m. balandžio 30 d. savivaldybių skolos verslo subjektams ir savo įmonėms už prekes ir paslaugas sudarė 336,8 mln. Lt (nuo metų pradžios padidėjo 13 proc.), o valstybės valdymo institucijų – tik 0,9 mln. Lt.

„Kai atėjo sunkmetis, Andriaus Kubiliaus vadovaujama Vyriausybė nurežė maždaug 30 proc. lėšų, skirtų savarankiškosios savivaldybių funkcijoms – komuna-

liniams reikalams, miestams tvarkyti, projektams finansuoti, o tai sudaro pusę visų išlaidų.

Kaip pragyvensime, tuomet nebuvo paklausta.

Tai tas pat, kaip žmogui mokėti kelis kartus mažiau, nei reikia pragyventi, ir dar stebėtis, kad jis, nenorėdamas mirti iš bado, skolinasi.

Per pastaruosius penkerius metus lėšos savarankiškosios savivaldybių funkcijoms buvo arba dar mažinamos, arba geriausiai atveju paliekama bado dieta. O valstybės įstaigų biudžetas augo, todėl jos, skirtingai nei savivaldybės, ir nėra įsiskolinosios. Pavojų kelia ne savivaldybių veiksmai, o valstybės įstaigų įsivaizdavimas, kad savivalda gali gyventi bado dietos sąlygomis,“ – viešai spaudoje savo poziciją yra išdėstęs LSA prezidentas R. Malinauskas.

LSA prezidento Ričardo Malinausko nuomone, savivaldybių finansinė būklė pagerės ir skolos sumažės tik tada, kai Seimas ir Vyriausybė pakeis savivaldybių biudžetų pajamų formavimą reglamentuojančius įstatymus ir leis augti savivaldybių planuojamoms (prognozuojamoms) savarankiškomis pajamoms.

